

Василишин Х.Р. Теоретико-методические основы экологического страхования в Украине

Акцентируется внимание на понятие и экономическую сущность экологического страхования в Украине. Подана классификация экологического страхования по объектам страхования и методика расчета величины страхового тарифа. Рассмотрены законодательная база и современная ситуация рынка услуг экологического страхования в Украине и других странах. Приведена функциональная структура национальной системы экологического страхования в Украине. Предложены пути для последующего развития экологического страхования в Украине.

Ключевые слова: экологическое страхование, экологический риск, объект страхования, загрязнения окружающей среды, техногенные аварии, экологический аудит.

Vasylyshyn Kh.R. Theoretical and methodological principles of environmental insurance in Ukraine

Attention is given on a concept and economic essence of environmental insurance in Ukraine. Classification of environmental insurance after the insurance objects and calculation method of insurance tariff size are examined. The system of legal regulation and modern situation of environmental insurance services market in Ukraine and other countries are studied. The functional structure of environmental insurance national system in Ukraine is done. The ways for subsequent development of environmental insurance in Ukraine are offered.

Keywords: environmental insurance, environmental risk, insurance object, environment contamination, technological catastrophes, environmental audit.

УДК 630:68

*Доц. Г.Я. Ільницька-Гикавчук, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів*

КЛАСТЕРИ В ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто передумови та значення створення кластерів для підвищення ефективності використання та відтворення лісових ресурсів. Розглянуто роль державних органів влади та громадських організацій у створенні лісового кластера.

Ключові слова: кластер, лісові ресурси, кластерний аналіз, лісовідновлення.

Розвиток економіки багатьох країн відбувається в напрямі інтеграції підприємств, об'єднання виробничого, наукового, фінансового та інших капіталів для підвищення конкурентоспроможності виробництва, залучення інвестицій, розширення ринків збуту продукції тощо. Відбувається формування інноваційних промислових кластерів, які є ефективною формою співробітництва, яка може бути запроваджена і в лісовому господарстві України.

Метою дослідження є висвітлення проблеми формування кластерів у лісовому господарстві України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням інвестиційного розвитку лісового господарства приділяли увагу такі вчені як Я.В. Коваль, Є.В. Мішенін, Н.В. Павліха, Л. Полякова, М. Попков, І.М. Синякевич, С. Соколенко, В. Сторожук та багато інших. Однак через низький рівень співпраці між лісовим господарством, деревообробленням, науковими та іншими установами ця проблематика потребує подальшого дослідження.

Кластер – це об'єднання підприємств, наукових закладів, органів державного управління, банківських установ, громадських організацій, які співпрацюють та поєднані єдиним технологічним ланцюгом [1-3]. Багато країн Європи залучені до кластеризації лісогосподарського виробництва в напрямках – лісове господарство, деревооброблення, целюлозно-паперове виробництво, біоенергетика тощо. В Україні в 2008 р. здійснено кластерний аналіз лісового сектора у рамках проекту FORZA для чотирьох областей (Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської, Чернівецької) за фінансової підтримки Швейцарської агенції розвитку та співпраці [1]. Доведено, що лісовий сектор карпатського регіону посідає 4 місце в економіці, працевлаштовує приблизно 52 тис. осіб, що засвідчує важливе соціально-економічне значення лісового господарства.

Здійснений аналіз продемонстрував, що в Карпатському регіоні існує потенційний кластер лісового сектора, який повинен бути орієнтованим на комплексне раціональне використання всіх ресурсів лісу, глибоке перероблення деревини, виробництво біоенергії, розвиток туризму та інше. За результатами досліджень, потрібно посилити роль лісового кластера в напрямках розвитку деревооброблення, лісового господарства, туризму, виробництва енергії з відходів, що створить нові робочі місця, збільшаться доходи місцевого населення та надходження до бюджетів. Реалізація цього потребує спільних зусиль як підприємців, так і місцевого населення та органів влади.

Передумови створення кластерів у лісовому господарстві такі: лісові ресурси є джерелом сировини для багатьох галузей економіки; зростаючі тенденції глобалізації, об'єднання капіталів заради отримання спільної вигоди не лише в Україні, але й у світі; лісові ресурси виконують різноманітні економічні, екологічні та соціальні функції; необхідність сталого ведення лісового господарства; висока лісистість західного регіону України тощо.

Державним органам влади потрібно підтримувати пілотні кластерні проекти, створити сприятливе середовище шляхом нормативно-правового регулювання, проводити та підтримувати реформи лісового господарства, підтримувати запровадження різних форм власності на ліси, розробляти програми розвитку, стимулювати придбання природоохоронної лісогосподарської техніки, запровадити ведення лісового господарства методами наближеного до природи лісівництва, створити сприятливий інвестиційний клімат, залучати приватний сектор до виконання лісогосподарських робіт тощо.

Важливу роль у створенні лісового кластера повинні відігравати громадські організації шляхом здійснення громадського контролю за станом лісових ресурсів регіону, залучення їхніх представників до кластерних об'єднань, участі у розвитку "зеленого" туризму. Крім того, громади повинні бути залучені до планування ведення лісового господарства. Так, швейцарсько-український проект FORZA пропонує підхід дворівневого планування, що полягає в розробленні Плану розвитку громади на основі використання природних ресурсів, який повинні враховувати лісівники під час формування Плану ведення лісового господарства [4].

Для створення кластера в лісовому господарстві підприємствам необхідно створювати галузеві об'єднання для отримання конкурентних переваг на ринку, розвивати виробництво з глибокого перероблення деревини, використання відходів, розвитку біоенергії, співпрацювати з науковими центрами для запровадження наукових здобутків у лісове господарство та ін. [1].

Література

1. **Кластерний аналіз** лісового сектору Карпатського регіону України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.tvd.ho.ua/library/kl-zvit-ukr.pdf>.

2. **Павліха Н.В.** Оптимізація використання та охорони природних ресурсів: регіональний контекст (за матеріалами Волинської області) : монографія / Н.В. Павліха. – Луцьк : Вид-во "Надстир'я", 2002. – 118 с.

3. **Соколенко С.** Інвестиційний та інноваційний розвиток Карпатського регіону – кластер лісової та деревообробної промисловості / С. Соколенко // Діловий вісник. – 2009. – № 1-4. – С. 14-17. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.tpp.uzhgorod.ua/filelib/sou/ВН-1-4-2009>.

4. **Формування** кластерної політики в Карпатському регіоні обговорюють у Львові // Український лісовод. – 2008. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.lesovod.org.ua/node/2990>.

***Ильницкая-Гыкавчук Г.Я.* Кластеры в лесном хозяйстве как средство повышения эффективности деятельности предприятий**

Рассмотрены предпосылки и значение создания кластеров для повышения эффективности использования и воссоздания лесных ресурсов. Рассмотрена роль государственных органов власти и общественных организаций в создании лесного кластера.

Ключевые слова: кластер, лесные ресурсы, кластерный анализ, лесовосстановление.

***Ilitska-Gykavchyk G.Ya.* Clusters in forestry economy as instrument of rising efficacy of activity of enterprises**

The preconditions and role of creating clusters for rising efficacy using and regeneration of forest resources are considered. The role of state government and community organizations in creating forestry clusters are considered.

Keywords: cluster, forest resources, cluster analysis, regeneration of forest resources.
